

Memòria de les activitats realitzades per la Societat Catalana de Geografia (Institut d'Estudis Catalans) durant el curs 2016-17

1. Assemblea General Ordinària

El 16 de juny del 2016 tingué lloc l'Assemblea General Ordinària de Socis i Sòcies de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2015-16. Obrí l'acte el president, Josep Oliveras Samitier, destacant algunes de les activitats dutes a terme.

A continuació, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2015-16, l'estat de comptes del 2015 i el pressupost del 2016.

Tot seguit es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern, que restà constituïda així:

Presidència	Josep Oliveras Samitier
Vicepresidència	Jesús Burgueño Rivero
Tresoreria	Albert Pèlachs Mañosa
Secretaria	Rafael Giménez Capdevila
Vocalia primera	Anna Ortiz Guitart
Vocalia segona	Núria Benach Rovira
Vocalia tercera	José Luis Villanova Valero
Vocalia quarta	Jordi Royo Climent
Vocalia cinquena	Xavier Úbeda Cartaña
Vocalia sisena	Carme Montaner Garcia
Vocalia setena	Meritxell Gisbert Traveria
Vocalia vuitena	Jordi Ramoneda Civil
Delegat IEC	Joan Vilà-Valentí

2. Activitats científiques

Conferències, debats i presentacions de publicacions:

- 27 de setembre del 2016 | Conferència inaugural del curs, a càrrec de Franco Farinelli, professor de geografia de la Universitat di Bologna i president de l'Associazione dei geografi italiani. Presentació de la versió catalana del seu llibre, editada per la Societat: *La invenció de la Terra*. Intervenció de Bernat Lladó, traductor i autor de la introducció del llibre.
- 4 d'octubre del 2016 | Conferència de Tim Unwin, professor emèrit de Geografia, director de la càtedra UNESCO per al desenvolupament de les TIC del Royal

Holloway, University of London: *Information and Communication Technologies: resolving inequalities?* Dins del cicle *Los desafíos de la integración europea*, organitzat per Historical Geographical Information Systems of Europe (HGISE), grup de recerca adscrit a la Universitat de Lleida, en el marc del programa Jean Monnet de la Unió Europea, amb la col·laboració de les universitats de Lleida i Barcelona, el Lifelong Learning Programme de la Unió Europea i la Societat Catalana de Geografia.

- 14 de novembre del 2016 | Presentació del llibre de Xavier Forcadell i Esteller: *L'organització territorial i el règim jurídic dels governs locals de Catalunya*. Acte presidit per Joandomènec Ros, president de l'IEC, amb la participació de Josep Oliveras, president de la Societat Catalana de Geografia; Enric Argullol, catedràtic de Dret Administratiu de la Universitat Pompeu Fabra; Josep Ramon Fuentes Gasó, professor de Dret Administratiu de la Universitat Rovira i Virgili, i de l'autor.
- 24 de novembre del 2016 | Conferència de Cyril Trépier, investigador de l'Institut Français de Géopolitique, que ha publicat la seva tesi doctoral (editorial L'Harmattan): *Geopolítica del independentismo en Cataluña*. Lliurament del tretzè premi Joan Palau Vera, adreçat a estudiants de batxillerat.
- 30 de novembre del 2016 | Primera taula rodona en commemoració dels deu anys de la signatura del "Manifest per una nova cultura del territori". *Què se n'ha fet de la Nova Cultura del territori?: balanç i perspectives de futur*. Coordinada pel Col·legi de Geògrafs. Intervencions: Josep Oliveras, president de la Societat Catalana de Geografia; Antonio Prieto, president del Colegio de Geógrafos; Oriol Nel·lo, departament de Geografia de la UAB; i Helena Cruz, IERMB i UAB. Moderador: Jaume Busquets, president de la Delegació del Col·legi de Geògrafs de Catalunya.
- 13 de desembre del 2016 | Conferència de Francesc Bailón Trueba, antropòleg especialitzat en la cultura inuit i viatger polar: *Els inuit (esquimals). Caçadors del Gran Nord*. Presentació del web *Àgora de la Geografia*.
- 15 de desembre del 2016 | Segona taula rodona en commemoració dels deu anys de la signatura del "Manifest per una nova cultura del territori". *Què se n'ha fet de la Nova Cultura del territori?: és vigent avui?* Coordinada per la Societat Catalana d'Ordenació del Territori. Intervencions: Àlex Casademunt, Centre per la Sostenibilitat Territorial; Leandre Romeu, La Conca 5.1; Vanesa Freixa Montanyanes, Escola de pastors de Catalunya; i Xavier Matilla, Terrassa en Comú. Modera Joan Subirats, Departament de Ciència Política i Dret Públic, UAB.
- 18 de gener del 2017 | Debat sobre la crisi dels refugiats a Europa. Intervencions: Andreu Domingo, subdirector del Centre d'Estudis Demogràfics; Maria Elena Bedoya, vocal de la Comissió d'Estrangeria del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona i membre de la comissió jurídica de Sos Racisme; Jordi Virgili, Comitè per a l'acollida de persones refugiades a Catalunya, Generalitat de Catalunya; Juli Tello, membre de la plataforma Stop Mare Mortum.
- 9 de febrer del 2017, sala Pi i Sunyer | El gran Atlas de Catalunya a escala 1:25 000. Conferència a càrrec de Jaume Miranda i Canals, director (1982-2017) de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya i soci honorari de la Societat Catalana de Geografia.

- 28 febrer del 2017 | Record dels 50 anys de la publicació del primer volum de la *Geografia de Catalunya* de l'editorial AEDOS (1964-1974): Mobilitat, transport i comunicacions. Participació de Carme Miralles-Guasch, Universitat Autònoma de Barcelona; Jaume Font Garolera, Universitat de Barcelona; Carmelo Rivero Ojeda, Diputació de Barcelona; Rafael Giménez-Capdevila, secretari de la Societat Catalana de Geografia.
- 30 de març del 2017 | Conferència i presentació del llibre de Jaume Sans i Josep M. Panareda: *Els paisatges de l'aigua al delta del Llobregat*. Dissabte 1 d'abril: sortida a peu amb els autors (veure secció Sortides d'estudi, excursions i viatges).
- 4 d'abril del 2017 | Presentació del llibre editat per la Societat: *El Pla de Barcelona a la fi del s. XVIII. Respostes al qüestionari de Francisco de Zamora*. Intervencions del curador de l'edició, Jesús Burgueño (Universitat de Lleida i vicepresident de la Societat Catalana de Geografia), del promotor del treball, el filòleg Josep Moran i Ocerinjauregui (Oficina d'Onomàstica de l'IEC) i de Francesc Nadal i Piqué, catedràtic de geografia humana (Universitat de Barcelona).
- 25 d'abril del 2017 | Xavier Oliveras, Investigador a El Colegio de la Frontera Norte, Matamoros, Mèxic: *Encontres al tercer país: la frontera Mèxic-Estats Units*.
- 2 de maig del 2017 | Debat sobre el Projecte de Centre Recreatiu i Turístic de Vila-seca i Salou, coorganitzat amb la Societat Catalana d'Ordenació del Territori i el Col·legi de Geògrafs. Intervencions: Josep A. Báguena, president de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori; Josep Oliveras, president de la Societat Catalana de Geografia; Joaquim Margalef, economista; Robert Casadevall, geògraf i vocal de la Comissió d'Urbanisme de Catalunya; Jordi Sardà, professor de l'Escola d'Arquitectura de la URV.
- 25 de maig del 2017 | Jordi Martín Díaz, geògraf: *La transformació postbèlica i postsocialista de la ciutat de Sarajevo*.
- 15 de juny del 2017 | Joan Becat, catedràtic emèrit de la Universitat de Perpinyà Via-Domitia, membre emèrit de l'Institut d'Estudis Catalans: *Els noms de lloc a la Catalunya Nord*. □ *L'Atlas toponímic de Catalunya Nord. El nom de la regió*.

Cursos i jornades:

- 14 al 16 de juliol del 2016, Barcelona i Universitat Autònoma de Barcelona | *International Conference on Feminist Geographies and Intersectionality: Places, Identities and Knowledges*, organitzada pel Grup de Recerca de Geografia i Gènere de la Universitat Autònoma de Barcelona, amb el suport de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Societat Catalana de Geografia.
- 19 d'agost del 2016, Prada de Conflent | *La cooperació transfronterera, més oportunitats per a la ciutadania, més impuls a la construcció europea*, sessió organitzada en el marc de la Universitat Catalana d'Estiu per Diàleg, Associació d'Amistat Catalano-Francesa, i l'Euroregió Pirineus-Mediterrània, amb la col·laboració, entre d'altres entitats, de la Societat Catalana de Geografia.
- 19 a 22 d'octubre del 2016, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra (campus Ciutadella) | Col·loqui internacional de Geohumanitats: "Cerrando círculos, abriendo horizontes". VIII Col·loqui del Grup d'Història del Pensament Geogràfic

de l'Asociación de Geógrafos Españoles. Organitzat pel Departament d'Humanitats de la Universitat Pompeu Fabra, amb la col·laboració de la Societat Catalana de Geografia. Conferència inaugural a l'IEC a càrrec d'Eduardo Martínez de Pisón, catedràtic emèrit de Geografia de la Universidad Autónoma de Madrid.

- 26 a 28 d'octubre del 2016, Barcelona, Universitat de Barcelona | Simposium de Jóvenes Investigadores en Geografía. Organitzada per becaris predoctorals en geografia de la Universitat de Barcelona, amb la col·laboració de la Societat Catalana de Geografia, la Universitat de Barcelona, l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, el Col·legi de Geògrafs i l'Instituto Geográfico Nacional.
- 4, 11, 18 i 25 de novembre del 2016, a la Universitat de Barcelona, departament de Geografia | Curs avançat d'aplicacions de SIG lliure aplicat als estudis territorials a través del Qgis, per Meritxell Gisbert i Núria Font, de la Universitat de Barcelona.
- 29 de novembre del 2016 al Museu de la Pell d'Igualada | L'organització territorial i el desenvolupament local a Catalunya. Jornada coorganitzada amb la Diputació de Barcelona.
- 17 i 20 de maig, 3 i 10 de juny del 2017 | Curs Visió general del paisatge a Catalunya, dirigit per Josep M. Panareda. Una sessió teòrica a Barcelona (17 de maig, sala Pi i Sunyer) i tres sessions de camp (20 de maig, 3 i 10 de juny), la primera dedicada al paisatge mediterrani a la serralada litoral (alzinars i suredes al Montnegre-Corredor), la segona al paisatge submediterrani a la serralada prelitoral (rouredes entre Aiguafreda i el Figaró) i la tercera al paisatge borealpi (a les pinedes i avetoses de la Molina).
- 24 de maig del 2017 | "Els reptes d'una nova governança del patrimoni natural a Catalunya", jornada organitzada en el marc del grup "Patrimoni Natural de Catalunya", del qual la SCG és entitat promotora. Ponències: Xavier Carceller, arquitecte; Lluís Pagespetit, pedagog i educador ambiental; Josep Maria Mallarach, geòleg i biòleg. Debat: Marta Subirà, secretària de Medi Ambient i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya; Hortènsia Grau, diputada al Parlament de Catalunya (Catalunya Sí Que es Pot); Eduard Ariza, Departament de Geografia, Universitat Autònoma de Barcelona; Joan Vázquez, Ecologistes de Catalunya; Miquel Rafa, Fundació Catalunya - La Pedrera.

Sortides d'estudi, excursions i viatges:

- Dissabte 22 d'octubre del 2016 | La Vall de Lord, amb Cèsar Pasadas.
- Dissabte 25 de febrer del 2017 | Sortida a Nou Barris (Barcelona), de la Torre del Baró a la plaça de la República, amb Toni López, geògraf i demògraf, investigador del Centre d'Estudis Demogràfics.
- 1 d'abril del 2017 | Sortida al delta del Llobregat en ocasió de la publicació del llibre de Jaume Sans i Josep M. Panareda: *Els paisatges de l'aigua al delta del Llobregat*. Recorregut a peu entre les estacions de ferrocarril de Sant Boi i del Prat.
- 7 a 16 d'abril del 2017 | Viatge de Setmana Santa. Romania: Transilvània, Bucovina i delta del Danubi. Organització tècnica: Aractravel.

- 22 d'abril del 2017 | Sortida a Tarragona, de la imperial Tàrraco als Jocs de la Mediterrània, amb Josep Oliveras.
- 29 d'abril al 9 de maig del 2017 | Segon viatge a Romania, organitzat per Aractravel SL.
- 17 de juny del 2017 | Excursió a la vall de Cardós i les centrals elèctriques dels Pirineus, amb Joan Carles Alayo, enginyer industrial.

Publicacions

- Revista *Treballs de la SCG*:
 - núm. 81: edició digital el juliol del 2016 i distribuït en paper el setembre del 2016.
 - núm. 82: edició digital el febrer del 2017 i distribuït en paper l'abril del 2017.
- Llibre: *El Pla de Barcelona a la fi del s. XVIII. Respostes al qüestionari de Francisco de Zamora*, editat en paper i distribuït l'octubre del 2016.

Premis de la Societat

El 13è **premi Joan Palau Vera** (convocatòria 2016) treballs de recerca d'estudiants de batxillerat, fou atorgat al treball: *Projecte d'anella verda de Berga*, presentat per Kajol Viladrich Pons, de l'Institut Guillem de Berguedà, de Berga, sota la tutoria de la professora Montserrat Gorchs Corominas. El jurat també concedí dues mencions als treballs titulats: *El futur del Delta de l'Ebre*, presentat per Mar Clua Sánchez, de l'Institut Icària de Barcelona, sota la tutoria de la professora Arantxa Ávalos Rodríguez; i, *Les fonts del Bages*, presentat per Bernat Pujol, de l'Institut Cal Gravat de Manresa, sota la tutoria de la professora Elisa Altimiras i Brunet. Així mateix, el jurat deixà constància de la qualitat dels treballs rebuts en aquella convocatòria. L'acte de lliurament tingué lloc el 24 de novembre del 2016.

El 22è **premi Lluís Casassas i Simó** (convocatòria 2016) per a treballs d'iniciació a la recerca en el domini de la geografia, ha estat atorgat al treball: *Geografia dels desnonaments a Espanya. Els habitatges de segona mà propietat de la SAREB com a indicador de la desigualtat urbana postcrisi*, presentat per Antoni Domènech i tutoritzat pel professor Aaron Gutiérrez de la Universitat Rovira i Virgili. Les raons en les quals fonamentem aquesta decisió són les següents:

- La rellevància social del tema.
- La claredat en l'exposició dels conceptes.
- L'extens buidatge de dades i la metodologia emprada.
- La qualitat i l'interès de la cartografia produïda.

Així mateix, el jurat ha fet una menció especial als treballs: *La variabilitat espaciotemporal de la precipitació al camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre*, presentat per Marc Lemus, tutoritzat pel professor Javier Martín Vide de la Universitat de Barcelona i *Proposta metodològica d'avaluació de la qualitat de l'espai públic en un centre històric*, presentat per Albert Beneyto, tutoritzat per la professora Yolanda Pérez de la Universitat Rovira i Virgili, pel seu rigor en la recerca, la minuciositat en la metodologia utilitzada i l'interès dels temes abordats.

Finalment, el jurat ha fet especial esment de la quantitat i qualitat dels treballs presentats en aquesta convocatòria, per la qual cosa proposa que el Consell de Redacció de la revista *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* valori la possible publicació d'articles o notes derivats.

La Societat a internet i a les xarxes socials

La Societat manté tres pàgines web actives:

Obrador Obert

<http://scg.iec.cat/>

Eines i recursos per a l'Ensenyament de la Geografia

<http://ensenyament-geografia.espais.iec.cat/>

L'àgora de la Geografia

<http://agora-geografia.espais.iec.cat/>

Comptes a Twitter i Facebook.

3. Altres activitats destacades

El 15 de març del 2017 la SCG va rebre oficialment la comunicació de l'acord del Consell Permanent de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), de 12 de gener del 2017, de nomenament d'Oriol Nel·lo i Colom com a delegat de l'IEC a la Societat Catalana de Geografia, a petició de la secció de Filosofia i Ciències Socials. Aquesta circumstància ha estat comunicada als socis i sòcies mitjançant un missatge de correu electrònic, el 17/03/2017, i també publicada a l'Obrador Obert. La Junta de Govern es congratula del nomenament d'un dels nostres socis i membre numerari de l'IEC com a delegat. Així mateix, el 15 de juny del 2017 ha tingut lloc un acte d'agraïment al Dr. Joan Vilà Valentí en reconeixement a la seva tasca de delegat, durant quinze anys (2002-2017), de l'Institut d'Estudis Catalans a la Societat Catalana de Geografia i se li ha lliurat una placa de record.

La SCG participa en un grup de treball creat en el marc del projecte EMQEI, finançat per l'AGAUR (Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca de la Generalitat de Catalunya), juntament amb els representants dels departaments de geografia de totes les universitats públiques de Catalunya i del Col·legi de Geògrafs/AGPC, amb l'objectiu de promoure la Geografia. Una de les primeres actuacions ha estat la creació d'Espai Geo, una eina de comunicació digital present a internet, Twitter (@EspaiGeo) i Facebook.

La Societat ha estat destinatària de dos llegats documentals de gran interès per a la Societat:

- col·lecció sencera de la revista *National Geographic*, entre els anys 1936 i 1963, cedida per Norbert Llistosella Felip, germà de la sòcia Roser Llistosella Felip;
- 19 quaderns redactats per Anna Borbonet sobre toponímia, que la seva família ha facilitat després de la seva defunció.

El 7 d'abril del 2017 la Societat Catalana de Geografia (Junta de Govern) s'adherí al Manifest del Pacte Nacional pel Referèndum.

La Societat és membre de ple dret de l'Association of Geographical Societies in Europe (EUGEO).

La Societat ha participat en les activitats del Grup d'entitats promotores de la Declaració a favor del patrimoni natural de Catalunya.

El president de la SCG ha assistit a la major part de les sessions de la Secció de Filosofia i Ciències Socials i dels plens de l'IEC.

Per segon any consecutiu, la SCG ha estat l'única filial de l'IEC en organitzar l'elecció a la Junta de Govern en format digital.

4. Obituari

Des de la darrera assemblea, la Junta ha tingut coneixement del traspàs del següents socis o antics socis:

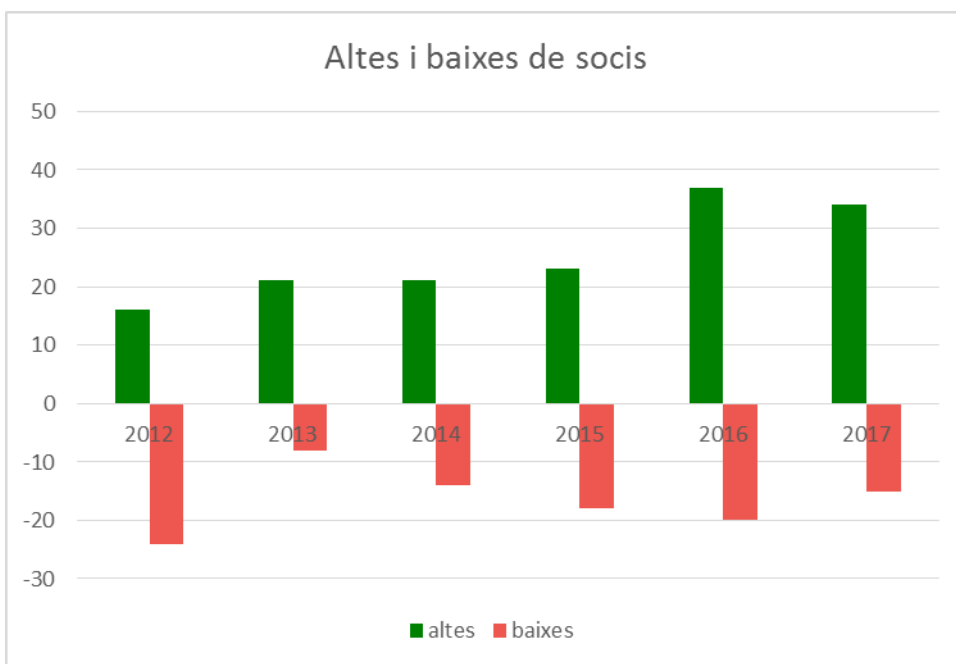
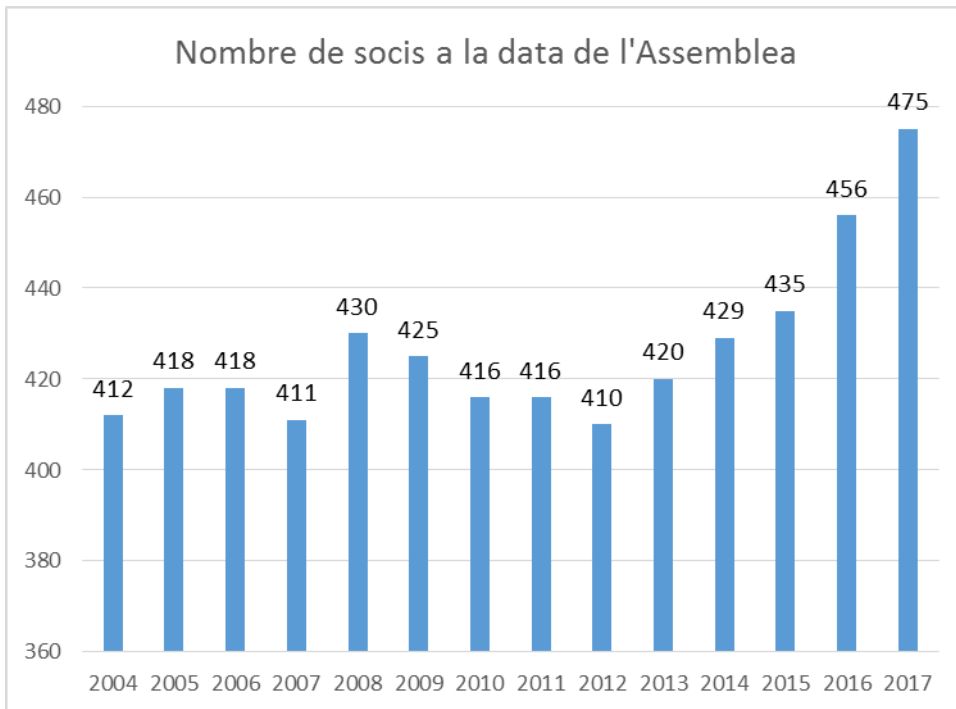
- Borbonet i Macià, Anna
- Gade, Daniel W.
- Rucabado i Franquesa, Narcís
- Verdaguer, Pere (soci honorari)
- Guitart i Basomba, Jordi
- Guilleumas i Brosa, Antoni

5. Nombre de socis i sòcies

A 15 de juny del 2017, el nombre de socis i sòcies de la SCG és de 475, distribuïts segons es detalla a la taula següent. Un 33,4% són dones i un 66,6% homes. El nombre de socis i sòcies honoraris representa l'1,9% del total i el d'estudiants el 10,5%. Des de l'Assemblea general del 2016, s'han registrat 34 altes i 15 baixes. Un total de 160 socis i sòcies ho són des de fa 25 o més anys, el 33,7% del total.

	Dona	Home	Total
Honorari	2	7	9
Numerari	148	268	416
Numerari estudiant	9	41	50
Total	159	316	475

L'evolució del nombre de socis és positiva des del 2012, amb més altes que baixes en cada curs, com es pot comprovar als gràfics següents.

Barcelona, 15 de juny del 2017

El Secretari,

Vist i plau, el President,

Rafael Giménez Capdevila

Josep Oliveras Samitier